

D/209/00.04.00.00/2024

Kunnanhallitus 7.10.2024 § 191

Valtion ja Jyväskylän kaupunkiseudun välinen MAL-sopimusehdotus 2024–2035

Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien ja valtion välillä on saavutettu neuvottelutulos maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksesta 9.9.2024. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on 23.9.2024 puoltanut kaikkien seitsemän MAL-seudun sopimusehdotuksia. Sopimuksen voimaantulo edellyttää sopimusehdotuksen hyväksyntää kunnissa ja valtioneuvostossa.

Sopijaosapuolet

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimusprosessissa mukana ovat Jyväskylän, Hanka-salmen, Laukaan, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan, Uuraisten ja Äänekosken kunnat. MAL-sopimuksen valmistelua seudulla on ohjannut kunnanjohtajista ja kunnanhallitusten puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Valtion puolesta sopijaosapuolina ovat ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Sopimuksen tavoitteet ja toimenpiteet

MAL-sopimuksessa määritellään seudun kuntien ja valtion yhteinen tavoitetila ja kehityspolku maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisessä seuraavalle 12 vuodelle (2024–2035) sekä konkreettiset toimenpiteet seuraavalle neljälle vuodelle (2024–2027). Sopimus päivitetään neljän vuoden välein. Tämä MAL-sopimus on järjestyksessään seudun toinen MAL-sopimus. Valtion puolelta sopimuksen lähtökohtina ovat mm. pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteet.

Sopimusehdotus koostuu yhteensä 24 toimenpiteestä vuosille 2024–2027 jaoteltuna neljän pääteeman alle:

- Seudullisen suunnittelun ja tietopohjan kehittäminen
- Kestävä ja vähäpäästöinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
- Asuminen ja elinympäristön laatu
- Seudun elinvoimaisuus

Näiden joukossa on sekä valtion ja seudun kuntien yhteisenä työnä edistettäviä toimenpiteitä että seudun kuntien keskinäisenä ja kuntien omana työnä edistettävää. Seudun kuntien valtuustoissa vuonna 2023 hyväksytty Jyväskylän seudun MAL-kehityskuva toimii keskeisenä asuntotuotantoa ja työpaikkarakentamisen sijoittumista sekä liikennejärjestelmän kehittämistä ohjaavana välineenä.

Seudun Linkki-joukkoliikenteen toimivalta-alue on laajentunut vuoden 2024 alusta kattaamaan lähes koko kaupunkiseudun. Nyt alkavalla kaudella päivitetään Linkki Tulevaisuuteen -2030 kehittämisohjelma huomioiden lähijunaliikenteen mahdollisuudet. Sopimus sisältää TEN-T- ja AFIR-asetusten mukaisia toimenpiteitä vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran laajentamisesta sekä toimenpiteitä liikenteen digitalisaation edistämisestä. Seudun kunnat tiivistävät yhteistyötään myös tiedonhallinnassa ja tiedolla johtamisessa.

MAL-sopimuksilla pyritään varmistamaan kaupunkiseutujen kasvun ja saavutettavuuden edellytykset. Keskeisiä keinoja ovat riittävä asuntokaavoitus, tarpeita vastaava asuntotuotanto sekä kasvua tukevat infrastruktuuri-investoinnit. Seudun kuntien tavoitteena on 5000 asuntoa vuosina 2024–2027.

Sopimusehdotuksessa valtio ja Jyväskylän kaupunki sitoutuvat MAL-sopimuksen tavoitteita monella tapaa toteuttavan vt 4 Palokan kohdan hankekokonaisuuden toteuttamiseen vuosina 2025–2027. Sopimusehdotuksessa Jyväskylän kaupunki ja valtio sitoutuvat kehittämään yhteistyössä myös Jyväskylän ratapihaa, valtatie 9 ja yhteyksiä Jyväskylän ydinkeskustasta Lutakkoon siten että radan estevaikutus vähenee ja ydinkeskustan ja Lutakon välille alueita yhdistävän kansirakenteen toteuttaminen voisi käynnistyä 2030-luvun alkupuolella. Sopimus sisältää maininnat seudun saavutettavuuden kannalta tärkeiden valtatie- ja raideyhteyksien (Vt 4, Vt 9 ja Tampere-Jyväskylä raideyhteys) kehittämisestä seudun prioriteetteina valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa huomioitavaksi.

Sopimuksen suora taloudellinen tuki seudulle

Sopimuksessa valtio osoittaa Jyväskylän seudun liikennehankkeisiin yhteensä 16 miljoonaa euroa seuraavasti:

- Vt 4 Palokan kohta. Vuosina 2025–2027 toteutettavan hankekokonaisuuden kustannusarvio on yhteensä 26,5 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on yhteensä 15,5 miljoonaa euroa ja Jyväskylän kaupungin 11 miljoonaa euroa. Hankekokonaisuus muodostuu valtatie 4 eritasoliittymien, maantien 16685 (Palokanorren) sekä nykyisten maanteiden 16685 (Ruokkeentie) ja 16687 (Saarenmaantie) parantamisesta. Hankkeesta laaditaan erilliset suunnittelu- ja toteutus sopimukset osapuolten kesken.

Valtion väyläverkon pienet parantamishankkeet:

- Valtio osoittaa yhteensä 0,5 miljoonaa euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin parantamishankkeisiin. Painopiste on liikenneturvallisuutta, kestävästä liikunnasta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä muita MAL-sopimuksen tavoitteita palvelevien liikennehankkeiden suunnitteluvalmiuden edistämiseksi. Hankekokonaisuus rahoitetaan valtion ja kuntien kesken kustannusjaolla 50/50. Edistettävistä hankkeista sovitaan jatkuvassa liikennejärjestelmätöissä seudun kuntien, Väyläviraston ja ELY-keskuksen yhteistyönä osana MAL-sopimuksen toimeenpanoa.

Lisäksi sopimus sisältää 8,2 miljoonaa euroa joukkoliikenteen perustukea vuosina 2024–2027. Sopimuksella vahvistetaan joukkoliikenteen viranomaisalueen laajentumista tukeva siirtymäajan valtion tuki vuosina 2024–2027 (800 000 €/vuosi, sisältyy em. kokonaissummaan). Siirtymäajan tuki korvaa toimivalta-alueeseen liittyneille uusille kunnille ELY-keskuksen aiemman maksaman valtionavustuksen.

Valtio ja seudun kunnat sitoutuvat MAL-sopimuksella toteuttamaan ja edistämään sopimukseen kirjattuja toimenpiteitä. Sopimuksen toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisesta laaditaan vuosittain seurantaraportti ja se käsitellään sopimusosapuolten välisessä yhteisessä seurantakokouksessa.

Liite: Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimusehdotus 2024–2035 (9.9.2024 päivätty)

Valmistelija/lisätietoja: kunnanjohtaja Juha Valkama, p. 040 552 5703

Kunnanjohtajan ehdotus: Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy 9.9.2024 päivätyn valtion ja Jyväskylän kaupunkiseudun välisen MAL-sopimusehdotuksen 2024–2035 ja valtuuttaa kunnanjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Toimenpiteet: jatkokäsittelyyn valtuustoon